IV. KLIENTIDE RAHVUSVAHELISED TEHINGUD EESTI PANGASÜSTEEMI VAHENDUSEL

TEHINGUTE ARV JA KÄIVE

Rahvusvaheliste maksete[1] **arv** kasvas 2000. aastal jõudsalt (vt tabel 4.1 ja joonis 4.1). Esmakordselt viimase viie aasta jooksul laekus makseid rohkem kui neid lähetati. Võrreldes 1999. aastaga suurenes laekunud maksete arv 30,2% ja lähetatud maksete arv 16%, järgides majanduse üldist kasvutrendi.

Maksete arvuga sarnane oli ka kommertspankade klientide poolt teostatud rahvusvaheliste maksete **käibe** muutus: võrreldes 1999. aastaga suurenes laekunud maksete käive 28% ja lähetatud maksete oma 32% (vt tabel 4.2 ja joonis 4.2). Kuigi lähetatud makseid oli arvuliselt vähem, oli nende käive suurem. Viie aastaga on laekunud maksete käive suurenenud üle kolme ja lähetatud maksete käive üle kahe korra.

Keskmine laekunud makse oli 2000. aastal 172 700 krooni e sisuliselt sama suur kui 1999. aastal (177 200 krooni). Keskmine lähetatud makse oli aga suurem – 195 000 krooni (1999. aastal 158 600 krooni).

Tabel 4.1. Rahvusvaheliste maksete arv

	tuh tk		Muut (%)
	1999	2000	2000/1999
Laekunud maksed	290	415	30
Lähetatud maksed	337	403	16
Kokku	**627**	**818**	**23**

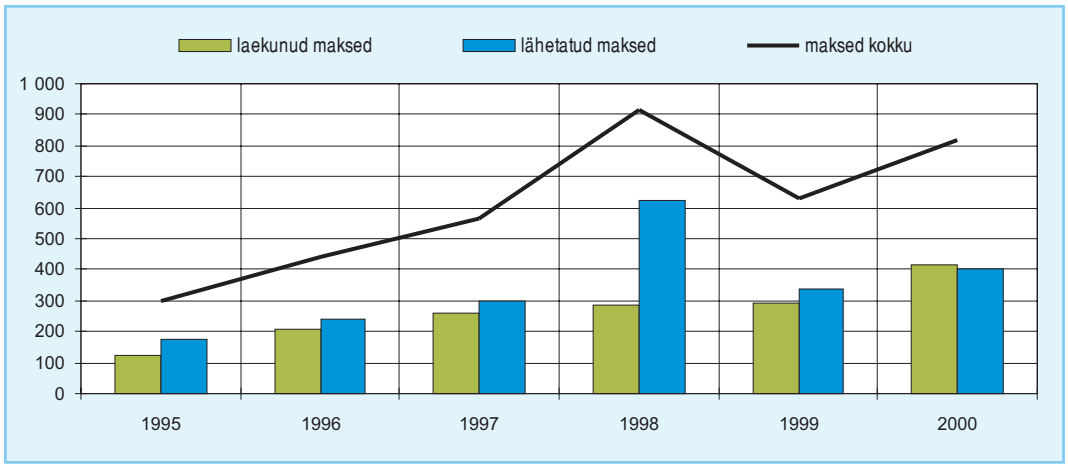

Joonis 4.1. Rahvusvaheliste maksete arv (tuh tk)

[1] Rahvusvahelised maksed ei sisalda residentide omavahelisi ja mitteresidentide omavahelisi tehinguid.

Tabel 4.2. Rahvusvaheliste maksete käive

	mld kr		Muut (%)
	1999	2000	2000/1999
Laekunud maksed	513,3	716,3	28,3
Lähetatud maksed	535,1	785,2	31,9
Kokku	**1 048,4**	**1 501,0**	**30,2**

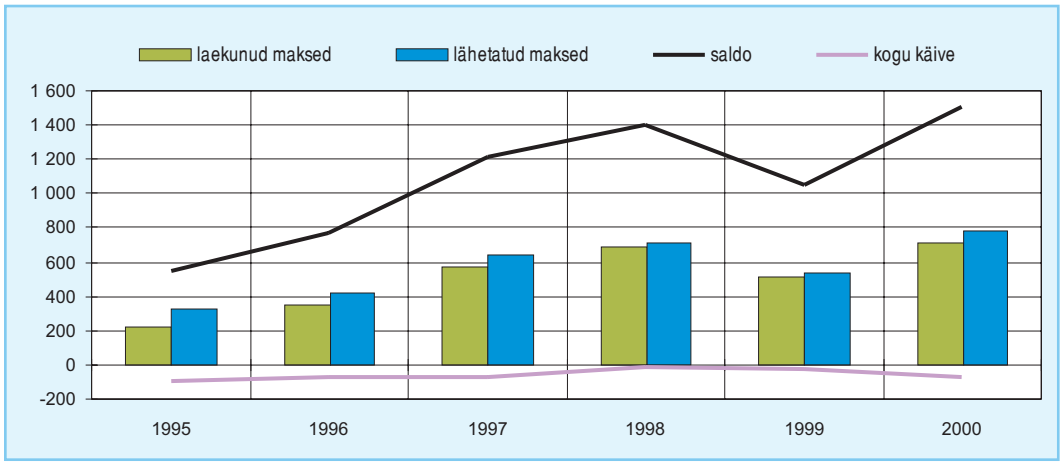

Joonis 4.2. Rahvusvaheliste maksete käive ja saldo (mld kr)

VALUUTADE KASUTAMINE[2]

Eesti kommertspankade poolt 2000. aasta jooksul rahvusvahelistes maksetes kasutatud peamiste **valuutade järjestus käibe järgi** oli samasugune nagu 1999. aastal (vt joonised 4.3 ja 4.4). Domineeriv vääring oli endiselt Ameerika dollar, mille osatähtsus suurenes aastaga 1,5 protsendipunkti – 35,5%le maksete kogukäibest. Saksa marga osatähtsus langes 15,5%le (-2,8 pp). Rahvusvaheliste maksete sooritamisel kasutati vähem ka Eesti krooni (osatähtsus 13,1%), Soome marka (7,6%) ja

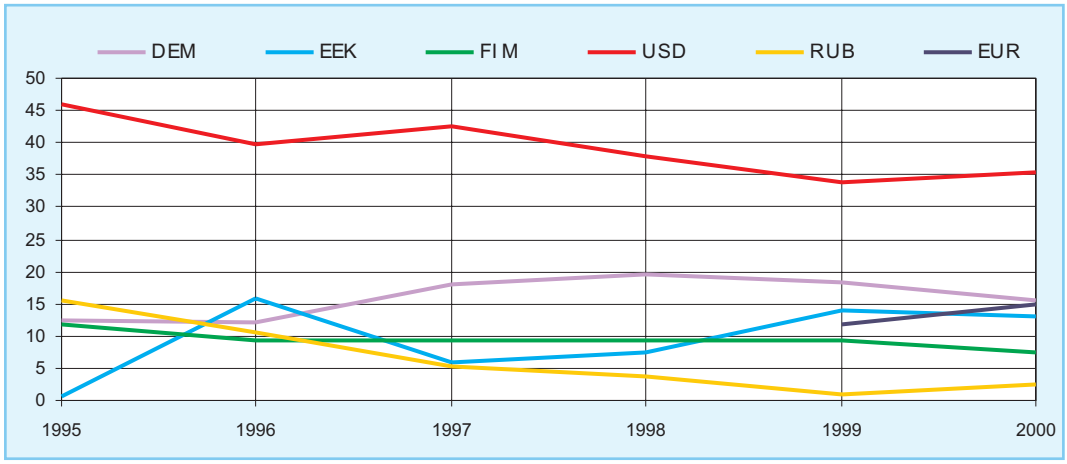

Joonis 4.3. Valuutade kasutamine rahvusvahelistes maksetes (%)

[2] Valuutade lõikes analüüsi tehes on kogumist välja jäetud tehingud alla 100 000 Eesti krooni, kuna viimased on Eesti Pangas olevas statistikas üksnes Eesti kroonides ning nende kaasamine moonutaks oluliselt üldpilti.

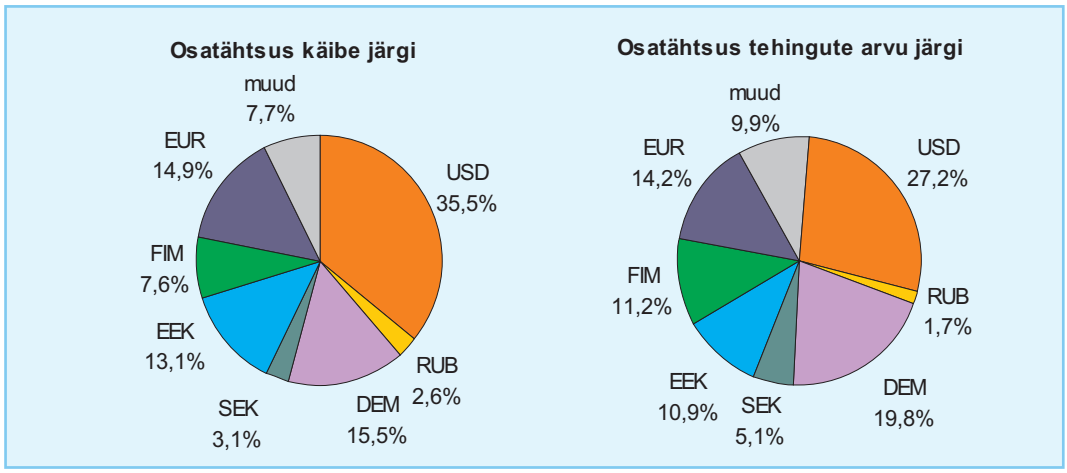

Joonis 4.4. ***Valuutade kasutamine rahvusvahelistes maksetes 2000. aastal käibe ja tehingute arvu järgi (%)***

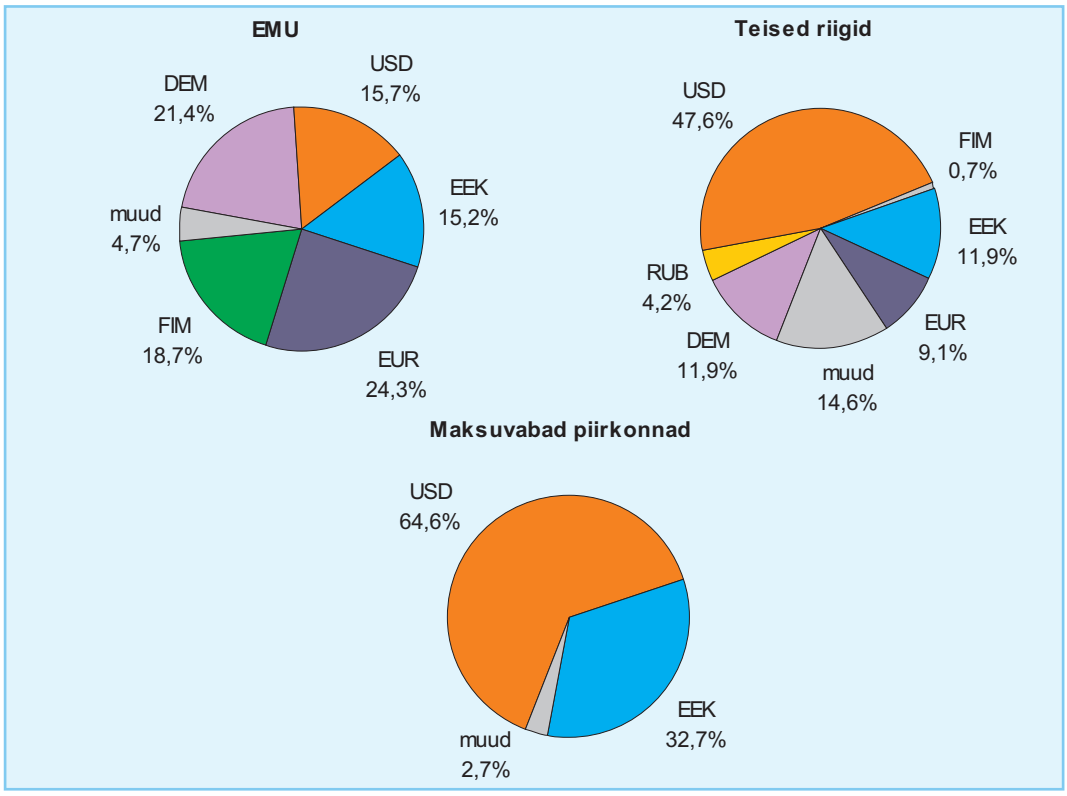

Joonis 4.5. ***Valuutade kasutamine rahvusvahelistes maksetes riigiti 2000. aastal (käibe järgi, %)***

Rootsi krooni (3,1%). Jätkuvalt suurenes aga euro kasutamine: 2000. aastal moodustasid arveldused eurodes 14,9% maksete kogukäibest, suurenedes võrreldes 1999. aastaga 3,2 pp. Viimases kvartalis suurenes arveldamine eurodes 18,4%le käibest (kasv kvartaliga 4,1 pp), vähendades Eesti krooni osatähtsuse 11,1%le. Ka Vene rubla osatähtsus suurenes võrreldes 1999. aastaga 1,6 protsendipunkti.

Tehingute arvu järgi sarnanes valuutade kasutamine nende osatähtsusega käibe järgi. Kõige rohkem (5,3 pp) suurenes aastaga eurodes sooritatud tehingute arv. Laekunud maksete puhul oli euro osatähtsus suurem kui lähetatud maksete puhul. Teiste enamkasutatud valuutade osatähtsus võrreldes 1999. aastaga veidi vähenes.

Valuutade osatähtsus rahvusvahelistes maksetes oli riigiti erinev (vt joonis 4.5). Euroopa Majandus-ja Rahaliidu (EMU) riikidega sooritati 2000. aastal kõige rohkem makseid eurodes (20,1% tehingute arvust ja 24,3% käibest) ja Saksa markades (vastavalt 25,4 ja 21,4%). Mõnevõrra väiksem oli Soome marga, Eesti krooni ja Ameerika dollari osatähtsus. Euro osatähtsus käibe järgi suurenes aastaga 7,1 protsendipunkti Saksa marga, Soome marga ja Eesti krooni *ca* 2 protsendipunktise languse arvel. Ameerika dollari 15,7%line osatähtsus oli võrreldav 1999. aasta omaga (15,1%). Tehingutes maksuvabade piirkondadega kasutati põhiliselt kahte valuutat – Ameerika dollarit (vastavalt 51,7% tehingute arvust ja 64,6% käibest) ja Eesti krooni (44,0 ja 32,7%). Võrreldes 1999. aastaga märkimisväärseid muutusi ei toimunud, küll aga loovutas dollar kolmandiku oma osatähtsusest tehingute käibe järgi Eesti kroonile. Ülejäänud riikidega seotud maksete puhul oli ülekaalus Ameerika dollar (40,8% tehingutest ja 47,6% käibest). Sellele järgnesid Saksa mark (15,4 ja 11,9%) ja Eesti kroon (10,2 ja 11,9%).